

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д

№ РД 09-351/11.03.2014 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата за оценяване, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на втора степен на професионална квалификация за професия **код 621030 „Растениевъд“**, специалност **код 6210308 „Растителна защита“** от професионално направление **код 621 „Растениевъдство и животновъдство“** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Атанаска Тенева – заместник-министър.

ПРОФ. Д-Р АНЕЛИЯ КЛИСАРОВА

Министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	621	„РАСТЕНИЕВЪДСТВО И ЖИВОТНОВЪДСТВО”
Професия	621030	„РАСТЕНИЕВЪД”
Специалност	6210308	„РАСТИТЕЛНА ЗАЩИТА”

Утвърдена със Заповед № РД 09-351/11.03.2014 г.

София, 2014 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и по практика за придобиване на **втора степен** на професионална квалификация по професията код **621030 „Растениевъд”**, специалност код **62100308 „Растителна защита”** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата национална изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции на обучаваните, изискващи се за придобиване на **втора степен** по изучаваната професия **„Растениевъд”**.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) в съответствие с Държавното образователно изискване за придобиване квалификация по професия **„Растениевъд”**, специалност **„Растителна защита”** (Наредба № 46 от 09.01.2012 г. за придобиване на квалификация по професията „Растениевъд”, обн. - ДВ, бр. 18 от 02.03.2012 г.).

Държавните изпити по теория и по практика на професията се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата за оценяване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

1. За държавния изпит по теория на професията и специалността:

- а. Изпитните теми с план-тезиси на учебното съдържание.
- б. Критерии за оценяване.

2. За държавния изпит по практика на професията и специалността:

- а. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
- б. Критерии за оценяване.

3. Система за оценяване.

4. Препоръчителна литература.

5. Приложения:

- а. Примерен билет за държавния изпит по теория на професията и специалността.
- б. Примерно индивидуално практическо задание.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание.

Изпитна тема № 1: Зимни зърнено – житни култури. Болести и неприятели по зимните житни култури. Повреди от гризеци насекоми. Машини за сеитба.

План-тезис: Пшеница – значение, ботанически и биологични особености. Технология на отглеждане – предшественици, обработка на почвата, торене, сеитба, грижи през вегетацията, прибиране. Болести и неприятели по зимните житни култури – причинител и картина на повредата. Повреди от гризеци насекоми. Методи за борба с тях и изисквания за здравословни и безопасни условия на труд. Предназначение и класификация на машините за сеитба. Технологичен процес на редосеялка за непрекъснато изсяване на семената.

Приложно-творческа задача: Посочете икономически най-важните болеси по трайните насаждения във вашия регион.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва значението, ботаническите и биологични особености на пшеницата.	5
2.	Описва последователността на отделните технологични операции при отглеждането на пшеницата.	10
3.	Познава и описва основните болести и неприятели по зимните житни култури.	5
4.	Описва повредите от гризеци насекоми по листата, стъблата, корените, пъпките, цветовете и плодовете.	5
5.	Познава методите на борба по болестите и неприятелите по	10
6.	Описва предназначението и класификацията на машините за сеитба.	5
7.	Познава и описва технологичния процес на редосеялка за непрекъснато изсяване на семената.	10
8.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 2: Пролетни зърнено-житни култури. Плевели, болести и неприятели по пролетните житни култури. Машини за сеитба.

План-тезис: Царевица – значение, ботанически и биологични особености. Технология на отглеждане – предшественици, обработка на почвата, торене, сеитба, грижи през вегетацията, прибиране. Основни плевели, болести и неприятели по пролетните житни култури – причинител и картина на повредата. Методи за борба. Предназначение и класификация на машините за сеитба. Технологичен процес на сеялка за точна сеитба. Техника на безопасност при работа с машини за сеитба.

Приложно-творческа задача: Опишете процеса на обеззаразяване на семената.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва значението, ботаническите и биологични особености на царевицата.	5
2.	Описва последователността на отделните технологични операции при отглеждането на царевицата.	10
3.	Познава и описва основните болести и неприятели по пролетните житни култури.	10
4.	Познава икономически важните плевели по царевицата и борбата с тях.	10
5.	Описва предназначението и класификацията на машините за сеитба.	10
6.	Познава и описва технологичния процес на сеялка за точна сеитба.	5
7.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 3: Зърнено – бобови култури. Болести и неприятели по зърнено-бобовите култури. Външни признаци на болестта. Машини за повърхностна обработка на почвата.

План-тезис: Фасул – ботанически и биологични особености. Технология на отглеждане – предшественици, обработка на почвата, торене, сеитба, грижи през вегетацията, прибиране. Болести и неприятели по зърнено-бобовите култури - причинители и картина на повредата. Методи за борба. Машини за повърхностна обработка на почвата. Култиватори – предназначение, класификация, общо устройство, основни работни органи. Изисквания за техника на безопасност при работа с машини за повърхностна обработка на почвата.

Приложно-творческа задача: Посочете основните плевели по земеделските култури, отглеждани във вашия регион и избора на методите на борба.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва значението, ботаническите и биологични особености на фасула.	5
2.	Описва последователността на отделните технологични операции при отглеждането на фасула.	10
3.	Познава и описва основните болести и неприятели по зърнено-бобовите растения и методите на борба с тях.	10
4.	Описва промените във външния вид на болното растение.	5
5.	Познава предназначението и класификацията на машините за повърхностна обработка.	5
6.	Описва устройството и основните работни органи на култиватора.	10
7.	Познава техниката на безопасност при работа с машините за повърхностна обработка на почвата.	5
8.	Решава приложно-творческата задача.	10

	Общ брой точки:	60
--	------------------------	-----------

Изпитна тема № 4: Маслодайни култури. Болести и неприятели по маслодайните култури. Биологичен метод за борба. Машини за основна обработка на почвата.

План-тезис: Слънчоглед – ботанически и биологични особености. Технология на отглеждане – предшественици, обработка на почвата, торене, сеитба, грижи през вегетацията, прибиране. Болести и неприятели по маслодайните култури - причинители и картина на повредата. Биологичен метод за борба. Предназначение и класификация на почвообработващите машини. Лемежни плугове – общо устройство, работни органи, нагласяване за оран. Техника за безопасност при работа с почвообработваща техника.

Приложно-творческа задача: Опишете групи пестициди, които познавате, в зависимост от физичното им състояние и обектите срещу които действат.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва значението, ботаническите и биологични особености на слънчогледа.	5
2.	Описва последователността на отделните технологични операции при отглеждането на слънчогледа.	10
3.	Познава и описва основните болеси и неприятели по маслодайните култури.	10
4.	Описва същността и принципите на биологичния метод за борба.	5
5.	Познава и описва предназначението и класификацията на машините за основна обработка на почвата.	5
6.	Описва устройството и видовете основни и спомагателни органи на лемежния плуг.	10
7.	Познава техниката на безопасност при работа с машини за основна обработка на почвата.	5
8.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 5: Влакнодайни култури. Болести и неприятели по влакнодайните култури. Класификация на плевелите. Машини за торене.

План-тезис: Памук – ботанически и биологични особености. Технология на отглеждане – предшественици, обработка на почвата, торене, сеитба, грижи през вегетацията, прибиране. Основни болести и неприятели по влакнодайните култури – причинители и картина на повредата. Методи за борба. Класификация на плевелите. Машини за торене – предназначение и класификация. Центробежен тороразпръсквач – устройство и действие. Техника на безопасност при работа с машините за торене.

Приложно-творческа задача: Посочете предимствата и недостатъците на интегрирания метод за растителна защита.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва значението, ботаническите и биологични особености на памука.	5
2.	Описва последователността на отделните технологични операции при отглеждане на памука.	10
3.	Познава и описва основните болеси и неприятели по влакнодайните култури.	10
4.	Класифицира плевелите според начина на хранене и продължителността им на живот.	5
5.	Познава предназначението и класифицира машините за торене.	5
6.	Познава и описва устройството и действието на центробежния тороразпръсквач.	10
7.	Познава техниката на безопасност при работа с машините за торене.	5
8.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 6: Кореноплодни култури. Болести и неприятели по кореноплодните култури. Неинфекциозни болести. Машини за химическа защита.

План-тезис: Захарно цвекло – ботанически и биологични особености. Технология на отглеждане – предшественици, обработка на почвата, торене, сеитба, грижи през вегетацията, прибиране. Основни болести и неприятели по кореноплодните култури – причинители и картина на повредата. Неинфекциозни болести – болести причинени от недостиг или излишък на азот, фосфор, калий и микроелементи. Машини за химическа защита – предназначение и класификация. Щангова пръскачка – технологичен процес. Техника на безопасност при работа с машините за химическа защита.

Приложно-творческа задача: Опишете типовете повреди от гризещи насекоми.

Нарисувайте ги.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва значението, ботаническите и биологични особености на захарно цвекло.	5
2.	Описва последователността на отделните технологични операции при отглеждането на захарното цвекло.	10
3.	Познава и описва основните болеси и неприятели по кореноплодните култури.	10
4.	Описва признаците на проява при недостиг или излишък на азот, фосфор, калий и микроелементи.	5
5.	Познава предназначението и класификацията на машините за химическа защита.	5
6.	Познава и описва технологичния процес на щангова пръскачка.	10
7.	Познава техниката на безопасност при работа с машини за	5

	химическа защита.	
8.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 7: Клубеноплодни култури. Болести и неприятели по клубеноплодните култури. Агротехнически метод за борба. Машини за садене и разсаждане.

План-тезис: Картофи – ботанически и биологични особености. Технология на отглеждане – предшественици, обработка на почвата, торене, сеитба, грижи през вегетацията, прибиране. Болести и неприятели по картофите – причинители и картина на повредата. Агротехнически метод за борба – същност и средства. Картофосадачна и разсадосадачна машини – устройство и технологичен процес. Изисквания за техника на безопасност при работа с машини за садене и разсаждане.

Приложно-творческа задача: Опишете биологичния метод за борба с вредителите по земеделските култури и причините за използването му.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва значението, ботаническите и биологични особености на картофите.	5
2.	Описва последователността на отделните технологични операции при отглеждането на картофите.	10
3.	Познава и описва основните болеси и неприятели по картофите.	10
4.	Познава същността и средствата на агротехническия метод за борба.	10
5.	Описва устройството и технологичния процес на машините за садене и разсаждане.	10
6.	Познава техниката на безопасност при работа с машините за садене и разсаждане.	5
7.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 8: Зеленчукови култури. Болести и неприятели по зеленчуковите култури. Интегриран метод за бора. Машини за основна обработка на почвата.

План-тезис: Домати – ботанически и биологични особености. Направления на производство. Технология на отглеждане – предшественици, обработка на почвата, производство на разсад, засаждане, сеитба, грижи през вегетацията, прибиране. Основни болести и неприятели по зеленчуковите култури – причинители и картина на повредата. Интегриран метод за борба – същност. Класификация на почвообработващите машини. Дискови плугове – устройство и технологичен процес. Изисквания за техника на безопасност.

Приложно-творческа задача: Посочете икономически най-важните болести и неприятели по трайните насаждения във вашия регион и срещу коя болест или неприятел бихте използвали биологичния метод за борба.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва значението, ботаническите и биологични особености на доматиите.	5
2.	Описва последователността на отделните технологични операции при отглеждането на доматиите.	10
3.	Познава и описва основните болести и неприятели и неприятели по зеленчуковите култури.	10
4.	Познава същността на интегрирания метод за борба.	5
5.	Познава предназначението и класифицира машините за основна обработка на почвата.	5
6.	Описва устройството и технологичния процес на дисковия плуг.	10
7.	Познава техниката на безопасност при работа с машини за сеитба.	5
8.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 9: Етерично-маслодайни култури. Болести и неприятели по етерично-маслодайните култури. Начини на употреба на химичните препарати. Машини за химическа защита.

План-тезис: Казанлъшка роза – ботанически и биологични особености. Отглеждане на казанлъшка роза – избор на място за създаване на ново насаждение. Подготовка на почвата. Торене. Производство на посадъчен материал, засаждане. Грижи за цветодаващи насаждения. Прибиране. Основни болести и неприятели по етерично-маслодайните култури – причинители и картина на повредата. Начини за употреба на пестицидите. Машини за химическа защита – предназначение и класификация. Вентилаторна пръскачка – технологичен процес. Техника за безопасност при работа с машините за химическа защита.

Приложно-творческа задача: Посочете ролята на почвените обработки за ограничаването на болестите и неприятелите по културните растения.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва значението, ботаническите и биологични особености на казанлъшка роза.	5
2.	Описва последователността на отделните технологични операции при отглеждането на казанлъшката роза.	10
3.	Познава и описва основните болести и неприятели по етерично-маслодайните култури.	10
4.	Познава начините за употреба на пестицидите.	5
5.	Познава предназначението и класификацията на машините за химическа защита.	5
6.	Познава и описва технологичния процес на вентилаторната пръскачка.	10
7.	Познава техниката на безопасност при работа с машините за	5

	химическа защита.	
8.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 10: Вкусови култури. Болести и неприятели по вкусовите култури. Зърнокомбайн – общо устройство и технологичен процес.

План-тезис: Тютюн – ботанически и биологични особености. Технология на отглеждане – предшественици, обработка на почвата, торене, производство на разсад, засаждане, грижи през вегетацията, беритба, низане, сушене. Основни болести и неприятели по тютюна – причинители, картина на повредата и методи за борба. Зърнокомбайн – общо устройство и технологичен процес. Изисквания за техника на безопасност при работа със зърнокомбайн.

Приложно-творческа задача: Посочете признаците на болестта при бактериалните болести.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва значението, ботаническите и биологични особености на тютюна.	5
2.	Описва последователността на отделните технологични операции при отглеждането на тютюна.	10
3.	Описва основните болести и неприятели по тютюна и борбата с тях.	10
4.	Описва общото устройство на зърнокомбайна.	10
5.	Описва технологичния процес при работа на зърнокомбайна.	10
6.	Познава техниката на безопасност при работа със зърнокомбайна.	5
7.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 11: Създаване на овощно насаждение. Болести и неприятели по семковите овощни видове. Машини за напояване.

План-тезис: Избор на място за овощно насаждение. Организация на територията. Форми и разстояния на засаждане. Поддръждане на сортовете. Предпосадъчна подготовка на мястото. Болести и неприятели по семкови овощни видове – причинители и картина на повредата. Вреда от плевелите. Машини за напояване – предназначение и класификация. Дъждовална техника и апарати – предназначение, класификация, технологичен процес. Изисквания за техника на безопасност при работа с машини за напояване.

Приложно-творческа задача: Посочете изискванията при работа с пестициди.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва изискванията при избор на място за ново овощно насаждение.	5
2.	Познава организацията на територията, формите и разстоянията на засаждане и предпосадъчната подготовка на мястото.	10

3.	Познава и описва основните болести и неприятели по семковите овощни видове.	10
4.	Познава вредата от плевелите по културните растения.	5
5.	Описва предназначението и класификацията на машините за напояване.	5
6.	Описна технологичния процес на дъждовалната техника и апарати.	10
7.	Познава техниката на безопасност при работа с машини за напояване.	5
8.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 12: Производство на овощен посадъчен материал. Болести и неприятели по костилковите овощни видове. Машини за прибиране на сено.

План-тезис: Подложки, присадници и междинници. Овощен разсадник. Производство на семенни и клонови подложки. Болести и неприятели по костилковите овощни видове – причинител, картина на повредата, методи за борба. Машини за прибиране на сено – предназначение и видове. Рулонна преса за сено – предназначение, устройство и технологичен процес. Техника на безопасност при работа с машини за прибиране на сено.

Приложно-творческа задача: Опишете предимствата и недостатъците на химичния метод за борба.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва същността и предназначението на подложките, присадниците и междинниците.	5
2.	Познава и описва отделите на овощния разсадник.	5
3.	Описва производството на семенни и клонови подложки.	10
4.	Описва основните болести и неприятели по костилковите овощни видове и борбата с тях.	10
5.	Описва предназначението и класифицира машините за прибиране на сено.	5
6.	Описва устройството и технологичния процес на рулонната преса.	10
7.	Познава техниката на безопасност при работа с машини за прибиране на сено.	5
8.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 13: Производство на присадени овощни дръвчета. Болести и неприятели по ягодоплодните култури. Машини и съоразения за прибиране на царевица.

План-тезис: Засаждане на подложките и грижи в питомник през първата година. Начини за присаждане. Отглеждане на присадените дръвчета. Изваждане сортиране и съхраняване. Основни болести и неприятели по ягодоплодните култури – причинител, картина на повредата и методи за борба. Устройство и технологичен процес на царевичен комбайн. Техника на безопасност при работа с царевичен комбайн.

Приложно-творческа задача: Опишете болестите и неприятелите по семковите овощни видове, влияещи върху количеството и качеството на плодовата продукция.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Познава и описва последователността на грижите в питомника.	5
2.	Познава начините за присаждане.	10
3.	Описва последователността при отглеждане на присадените дръвчета.	10
4.	Описва основните болести и неприятели по ягодоплодните култури и борбата с тях.	10
5.	Описва устройството и технолoгичния процес на царевичния комбайн.	5
6.	Познава техниката на безопасност при работа с царевичния комбайн.	5
7.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 14: Създаване на лозово насаждение. Болести по лозата. Биологични особености на плевелите. Жътварка.

План-тезис: Избор и подготовка на място за ново лозе. Организация на площта, гъстота и форми на засаждане. Подготовка и засаждане на лозите. Грижи за младите лозови насаждения. Болести по лозата – причинители, симптоми на болестта, методи за борба. Биологични особености на плевелите. Жътварка – предназначение на основните части, устройство и принцип на действие. Техника на безопасност.

Приложно-творческа задача: Опишете болестите при лозата, имащи влияние върху количеството и качеството на гроздето.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва изискванията при избор на място за ново лозе.	5
2.	Познава организацията на площта, гъстотата и формите на засаждане.	5
3.	Познава и описва подготовката на лозичките за засаждане и грижите за младите лозови насаждения.	10
4.	Познава и описва основните болести по лозата и методите за борба с тях.	10
5.	Описва биологичните особености на плевелите.	5
6.	Описва устройството и принципа на действие на основните работни органи на жътварката.	10
7.	Познава техниката на безопасност.	5
8.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 15: Размножаване на лозата. Методи за борба с плевели, болести и неприятели. Машини за прибиране на плодове и грозде.

План-тезис: Вегетативно размножаване на лозата – размножаване чрез отводи, чрез резници, чрез присаждане. Методи и средства за борба с вредителите по земеделските култури. Машини за прибиране на плодове – предназначение и видове. Технологичен процес на гроздокомбайн и вибрационна машина за плодове. Техника на безопасност при работа с машина за прибиране на плодове и грозде.

Приложно-творческа задача: Представете алтернативните средства за растителна защита.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Познава и описва начините за размножаване чрез отводи.	5
2.	Описва видовете резници в зависимост от дължината, от начина на отрязване и според предназначението си.	5
3.	Познава и описва начините за размножаване чрез присаждане.	10
4.	Описва методите и средствата за борба с вредителите по земеделските култури.	10
5.	Описва предназначението и видовете машините за прибиране на плодове.	5
6.	Описва технологичния процес на гроздокомбайн и вибрационна машина за плодове.	10
7.	Познава техниката на безопасност при работа с машини за прибиране на плодове и грозде.	5
8.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 16: Грижи при плододаващите лозя. Изисквания при работа с пестициди. Машини за химическа защита.

План-тезис: Същност и задачи на резитбата. Технически основи и правила. Формировки и системи на резитба. Зелени резитби. Основни изисквания при работа с препарати за растителна защита. Предназначение и класификация на машините за химическа защита. Обеззаразители - устройство и технологичен процес. Техника на безопасност при работа с машините за химическа защита.

Приложно-творческа задача: Посочете икономически важните болести и неприятели по зърнено-житните култури.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Познава същността и задачите на резитбата при лозата.	5
2.	Описва техническите основи и правила при резитбата.	5

3.	Описва същността и видовете формировки.	10
4.	Описва операциите при зелените резитби.	5
5.	Познава изискванията при работа с препарати за растителна защита.	10
6.	Описва предназначението и класифицира машините за химическа защита.	5
7.	Описва устройството и технологичния процес на обеззаразителите и техниката на работа с машините за химическа защита.	10
8.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 17: Агротехнически мероприятия при лозата. Неприятелите по лозата. Биологичен метод за борба. Инструменти и машини за резитба.

План-тезис: Обработка на почвата в лозята – същност и видове. Торене - нужда от хранителни вещества – срокове и начини на внасяне. Напояване – срокове и начини за напояване. Неприятелите по лозата – причинители и картина на повредата. Биологичен метод за борба – същност, предимства и недостатъци. Инструменти и машини за резитба – предназначение, видове и устройство. Техника на безопасност при работа с инструментите и машините за резитба.

Приложно-творческа задача: Посочете икономически важните болести и неприятелите по лозата и начините на борба с тях във вашия регион.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва същността и видовете обработки при лозата.	5
2.	Описва сроковете и начините на внасяне на торовете.	5
3.	Описва сроковете и начините за напояване при лозата.	5
4.	Познава и описва основните неприятелите по лозата.	10
5.	Познава същността, предимствата и недостатъците на биологичния метод за борба.	10
6.	Описва предназначението, видовете и устройството на инструментите и машините за резитба.	10
7.	Познава техниката на безопасност при работа.	5
8.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 18: Плевели, болести и неприятелите по земеделските култури. Методи за борба. Машини за повърхностна обработка на почвата.

План-тезис: Вреда от плевелите, биологични особености, класификация, групи плевели. Болести – същност, класификация на основните групи болести. Признаци на болните растения. Неприятелите – фактори влияещи върху разпространението им, типове повреди. Методи за борба срещу вредителите по земеделските култури. Машини за повърхностна обработка на почвата предназначение и класификация. Брани – предназначение, класификация и видове работни органи.

Приложно-творческа задача: Опишете неприятели, повреждащи плодовете на овощните видове и биологичния начин на борба.

Дидактически материали: схеми, фотоси.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Познава, класифицира и групира плевелите. Описва вредата и биологичните им особености.	5
2.	Познава, класифицира и описва основните групи болести и признаците на болните растения.	10
3.	Познава и описва факторите за разпространение на неприятелите и типовете повреди, които причиняват по културните растения.	5
4.	Познава методите за борба срещу вредителите по земеделските култури.	10
5.	Познава предназначението и класифицира машините за повърхностна обработка на почвата.	5
6.	Описва устройството и видовете работни органи на браните.	10
7.	Познава техниката на безопасност при работа с машини за повърхностно обработка на почвата.	5
8.	Решава приложно-творческата задача.	10
	Общ брой точки:	60

2. Критерии за оценяване.

Комисията по оценяване на изпита по теория на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий определени показатели, чрез които да се диференцира конкретният брой присъдени точки.

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания

Чрез държавния изпит по практика на професията и специалността се проверяват и оценяват професионалните учения и компетенции на обучаваните, отговарящи на втора степен на професионална квалификация.

Изпитът по практика на професията и специалността се провежда чрез изпълнение от учениците на индивидуални изпитни задачи на основата на професионалните компетенции.

Индивидуалното практическо задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване имената на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, краен срок на изпита – дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните изпитни задания се разработват от училището/обучаващата институция.

Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си практическо задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

2. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално практическо задание комисията за провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, разработва показатели по критериите, определени в таблицата.

Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя. Те са в съответствие с посочените в Държавното образователно изискване за придобиване квалификация по професията „Растениевъд”.

№	КРИТЕРИИ	ПОКАЗАТЕЛИ	Макси мален брой точки
1.	<p>Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.</p> <p><i>Забележка: Този критерий няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита, създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</i></p>	<p>- избира и използва правилно лични предпазни средства;</p> <p>- правилно употребява предметите и средствата на труда по безопасен начин;</p> <p>- разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа и дефинира, и спазва предписания за своевременна реакция;</p> <p>- описва дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната му работа, включително почистване на работното място.</p>	ДА/НЕ
2.	Ефективна организация на работното място.	<p>- подрежда инструментите и материалите, като осигурява удобство и точно спазване на технологията;</p> <p>- целесъобразно употребява материалите;</p> <p>- работи с равномерен темп за определено време.</p>	10
3.	Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията.	<p>- обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица;</p> <p>- спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства).</p>	10
4.	Правилен подбор на материали, препарати и	- преценява типа и вида на необходимите материали и	10

	инструменти съобразно конкретното задание.	<i>инструменти, необходими според изпитното задание;</i> <i>- правилно подбира количеството и качеството на необходимите материали и инструменти.</i>	
5.	Спазване на технологичната последователност на операциите според практическото изпитно задание.	<i>- самостоятелно определя технологичната последователност на операциите;</i> <i>- спазва технологичната последователност в процеса на работа.</i>	10
6.	Качество на изпълнението на практическото изпитно задание.	<i>- всяка завършена операция съответства на изискванията на съответната технология;</i> <i>- изпълнява задачата в поставения срок.</i>	10
7.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на практическото изпитно задание.	<i>- осъществява операционен контрол – при избора на материали, препарати и инструменти и при изпълнение на конкретни дейности;</i> <i>- оценява резултатите и отстранява грешките;</i> <i>- прави оптимален разчет на времето за изпитното задание.</i>	10
		Общ брой точки:	60

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Системата за оценяване на държавния изпит по теория и практика на професията и специалността е точкова. Максималният брой точки за всяка изпитна тема и за всяко индивидуално практическо задание е 60 точки. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Формулата за преминаване от точкова в оценка с качествен и количествен показател е съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 3 за системата за оценяване.

Преминаването от точки в цифрова оценка се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общ брой точки от всички критерии: 10

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Оценяването писмените работи от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 за системата за оценяване.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 за системата за оценяване.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. проф. Начев, П.и кол. Растителна защита. Земиздат, С., 1991.
2. Пелов, В. П. Михайлова. Растителна защита. МНП, С., 1987.
3. проф. Горбанов, Ст.и кол. Растениевъдство. Христо Г. Данов, Пловдив, 1993.
4. Катеров, К.и кол. Лозарство. Христо Г. Данов, Пловдив, 1978.
5. проф. Трънков, Ив. и кол. Отглеждане на земеделски култури. Дионис, С., 1993.
6. проф. Илиев, Л.и кол. Земеделска техника. Техника, С., 1994.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

Гинка Николова – Професионална земеделска гимназия „Добруджа”, гр.Силистра

Димитър Димитров – Професионална земеделска гимназия „Добруджа”, гр.Силистра

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

- а. Примерен изпитен билет.
- б. Примерно индивидуално практическо задание.

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА ЗА
ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

**по професия 621030 „Растениевъд”
специалност 6210308 „Растителна защита”**

Изпитен билет №.....

Изпитна тема:

(записва се точното наименование на темата)

План-тезис:

.....
.....

Приложна задача:

.....

Описание на дидактическите материали:

Председател на изпитната комисия:

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА ЗА
ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

**по професия 621030 „Растениевъд”
специалност 6210308 „Растителна защита”**

Индивидуално практическо задание №.....

На ученика/обучавания
(трите имена на ученика/обучавания)

от.....клас/курс,

начална дата на изпита:..... начален час:.....

крайна дата на изпита:..... час на приключване на изпита:.....

I. ЗАДАЧА:

1. Да се разработи система от мероприятия за борба с болестите по пшеницата.

II. УКАЗАНИЯ (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

1. Мероприятия, провеждани през есенно-зимния период: избор на място, предшественик, торене, сортова структура, обеззаразяване, сеитба, срокове и др. Болести проявяващи се през есенно-зимния период и борба с тях.
2. Мероприятия провеждани през пролетно-летния период: борба с плевелите, торене. Болести, срещу които се провеждат пръскания (комбинирано пръскане).
3. Мероприятия провеждани след жътва: обработка на стърнищата и др.

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН
(име, фамилия) (подпис)

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)